

Yoel Kitabı və Laodikiyalı Yeddinci Gün

Adventist Kilsəsi - Otuz İki Nömrə

Jeff Pippenger

2026-01-20

Otuz İki Nömrə

Yoel kitabına, şahidimiz Peter ilə çatmaq yavaş irəliləyən bir səfər olmuşdur. Peter Allahın peyğəmbərlik Kəlamı daxilində ən heyratamiz rəmzlərdən biridir, lakin hamısı belə deyilmi? Peter Qeysəriyyə Filipidədir; o, həmçinin Pentikost günündə yuxarı otaqda üçüncü saatda, sonra isə həmin günün doqquzuncu saatında məbəddədir. İsa üçüncü saatda çarmıxa çəkildi və doqquzuncu saatda öldü. Peter doqquzuncu saatda Qeysəriyyəyə çağırılır, lakin Korneliusun hekayəsində onun çağırıldığı Qeysəriyyə Hermon dağının ətəyindəki Qeysəriyyə Filipi deyil; o, dəniz kənarındakı Qeysəriyyə idi, Caesarea Maritima adlanırdı.

Kaysəriyyə Maritima Aralıq dənizi sahilində, müasir Təl-Əvivdən təxminən 30–35 mil şimalda yerləşən sahil şəhəridir (Böyük Hirod tərəfindən əzəmətli Roma liman şəhəri kimi tikilmişdir). Həvarilərin İşləri kitabında tez-tez xatırlanır (15 dəfə qeyd olunur) və Əhdi-Cədidə insanların çoxunun sadəcə “Kaysəriyyə” dedikdə nəzərdə tutduğu da məhz budur. Müjdəçi Filip orada peyğəmbərlik edən dörd qızı ilə yaşayırdı (Həvarilərin İşləri 8:40; 21:8). Paul orada iki il həbsdə qaldı, vali Feliksin və Festusun, eləcə də padşah Aqrippanın qarşısına çıxarıldı (Həvarilərin İşləri 23–26). Bəlkə də daha əhəmiyyətli odur ki, Peter burada Roma yüzbaşısı Korneliyə vəz etdi — bu, miladi 34-cü ildə, Məsihin çoxları ilə əhdi möhkəmləndirdiyi həftənin sona çatdığı zaman, xristianlığa ilk böyük qeyri-yəhudi dönüşü idi (Həvarilərin İşləri 10).

Və o, bir həftə müddətində bir çoxları ilə əhdi möhkəmləndirəcək; həftənin ortasında qurbanı və təqdiməni dayandıracaq, və iyrəncliklərin yayılması üzündən oranı viran qoyacaq, ta kamilləşməyə qədər; və təyin olunmuş olan şey viran edilmişin üzərinə töküləcəkdir. Daniel 9:27.

Qeysəriyyə Maritima Yəhudəyanın Roma inzibati paytaxtı və millətlərdən olanların əsas mərkəzlərindən biri idi. Qeysəriyyə Filippi isə başqa bir şəhərdir; o, uzaq şimalda, Hermon dağının ətəkləri yaxınlığında (Qalileya dənizindən təxminən 25–30 mil şimalda), indi Golan yüksəklikləri adlanan ərazidə (müasir Baniyasda) yerləşirdi. O, yalnız İncillərdə xatırlanır (Matta 16:13 və Mark 8:27); həmin vaxt İsa Öz şagirdlərini Qeysəriyyə Filippiyə aparmışdı. Bu, Peterin İsanın “Məsih, var olan Allahın Oğlu” olduğunu iqrar etdiyi və İsanın “Mən Kilsəmi bu qayanın üzərində quracağam və ölümlər aləminin qapıları ona üstün gələ bilməyəcək” dediyi məşhur məkandır (Matta 16:13–20). Bura yunan allahlarına, xüsusilə də keç-i-allah Pana həsr olunmuş məbədləri olan büt-pərəst bir bölgə idi; Panın mağarası “cəhənnəmin qapıları” adlandırılırdı ki, bu da İsanın orada etdiyi bəyanatı xüsusilə diqqətəlayiq edirdi.

Bu iki şəhər coğrafi və tarixi baxımdan tamamilə ayrıdır—biri cənub-qərbdə hərəkətli bir Roma dəniz limanı, digəri isə İordan çayının mənbələrinə yaxın, şimalda yerləşən Ellinist/büt-pərəst bir

məkan. Sahilboyu olanı Həvarilərin İşləri kitabında üstünlük təşkil edir, şimaldakı isə İncillərdə həlledici bir məqamın mərkəzində dayanır. Dənizin Qeysəriyyəsi Romanın—vəhşi heyvanın rəmzidir, yerin Qeysəriyyəsi isə əjdahanın rəmzidir. Bacı Vayt xaçdan Pentikosta qədər olan dövrü, xaçda başlayıb Pentikostda başa çatan “Pentikost mövsümü”nü müəyyən edir.

“Əllinci gün hadisələrinin həmin vaxt olduğundan daha da böyük qüvvə ilə təkrarlanacağı zamanı ciddi bir həsrətlə gözləyirəm. Yəhya deyir: “Göydən enən başqa bir mələk gördüm; onun böyük qüdrəti var idi; yer də onun izzəti ilə nurlandı.” O zaman da, Əllinci gün mövsümündə olduğu kimi, insanlar həqiqətin onlara hər kəsin öz dilində söyləndiyini eşidəcəklər.

“Allah Ona xidmət etməyi səmimi-qəlbədən arzulayan hər bir cana yeni həyat üfürə bilər, dodaqlara qurbangahdan götürülmüş canlı bir köz toxunduraraq onları Onun həmdı ilə fəsahtəli edə bilər. Minlərlə səs Allah Kəlamının ecəzkar həqiqətlərini bəyan etmək qüdrəti ilə dolacaq. Kəkələyən dil açılacaq, qorxaq olanlar isə həqiqətə cəsarətli şahidlik etmək üçün qüvvətləndiriləcək. Qoy Rəbb Öz xalqına can məbədinə hər cür mürdərlikdən təmizləməyə və Onunla elə sıx bir bağlılığı qoruyub saxlamağa kömək etsin ki, son yağış töküldüyü zaman onlar ondan pay alanlardan olsunlar.” Review and Herald, 20 iyul 1886.

Texniki baxımdan, Pentikost mövsümü Məsihin dirilməsi ilə uyğun gələn ilk məhsullar bayramında başlayardı; lakin çarmıx ölümü olmasaydı, dirilmiş Xilaskarın qalxdığı zaman Özü ilə aparacağı qan da olmazdı. Onun ölümü olmasaydı, O, Həyat Çörəyi olaraq, mayasız çörək bayramı günündə istirahət etməzdi; halbuki Həyat Çörəyinin ilk məhsullar bayramında dirilməsindən əvvəl istirahət etməsi zəruri idi və bununla da Pentikost gününə və bayramına apan əlli günlük dövr başlanırdı.

Məsih əhdi bir həftə üçün təsdiq etməyə gəldikdə, həmin həftə Onun vəftizi ilə başladı və sonra “həftənin ortasında”, üç il yarım sonra, O çarmıxa çəkildi, Mayasız Çörək günündə məzarda istirahət etdi, bazar günü arpa biçininin ilk məhsulları bayramı olaraq dirildi və bununla buğdanın ilk məhsulları bayramına qədər uzanan əlli günlük Pentikost mövsümünü başlatdı. Çarmıxdan həftənin sonunadək, üç il yarım sonra, yeddi illik dövr öz nəticəsinə Caesarea Maritima şəhərindən olan Korneliusla çatdı; o, miladi 34-cü ildə həftənin sonunda xristian kilsəsinə qəbul olunan ilk qeyri-yəhudi imanlı oldu.

Məsihin əhdi təsdiq etmək üçün gəldiyi həftə peyğəmbərlik baxımından 2.520 gündür və çarmıx “həftənin ortasında”dır; buna görə də bu, vəftizdən 1.260 gün sonra və Kornelinin iman gətirməsindən 1.260 gün əvvəl idi. Çarmıxda Məsih üçüncü saatda çarmıxa çəkildi və doqquzuncu saatda öldü. Bu, Pentikost mövsümünün başlanğıcı idi və sonunda (çünki İsa həmişə sonu başlanğıcla təsvir edir) Pentikost günündə Peter Yoel kitabından ilk vəzini üçüncü saatda, Məsihin dirildiyi gün şagirdlərlə görüşdüyü yuxarı otaqda verir. Sonra Peter Yoel haqqında ikinci vəzini məbəddə doqquzuncu saatda verir. Aydındır ki, üçüncü və doqquzuncu saat Pentikost mövsümünün başlanğıcının və sonunun alfa və omega rəmzidir.

Sətir üstə sətir, bu iki hadisənin üçüncü və doqquzuncu saatını uyğunlaşdırdıqda, altı saati həm ayrılığa şahidlik edən peyğəmbərlik dövrü kimi aşkar edirik. Məsih həyatdan ölümə, ölümdən

yenidən həyata keçir. O, yerdən göyə gedir və yenidən yerə qaydır. Peter məbədin xaricində olur, sonra isə içərisində. Əlbəttə, üçüncü saatdan doqquzuncu saata qədər başqa paralel uyğunluqlar da vardır, lakin əvvəlcə Peteri, Kornelini və dəniz kənarındakı Qeysəriyyəni nəzərdən keçirməliyik.

Altı saatda təmsil olunan peyğəmbərlik bölgülərində olduğu kimi, mələk Korneliyə Peteri çağırmaq üçün adam göndərməsini yönləndirmək məqsədilə göndərildikdə, bu, doqquzuncu saat idi.

Qeysəriyyədə Kornelius adlı bir nəfər var idi; o, İtaliya alayı adlanan alayın yüzbaşısı idi. O, dindar bir adam idi, bütün evi ilə birlikdə Allahdan qorxar, xalqa çox sədəqə verər və daim Allaha dua edərdi. O, günün doqquzuncu saatında açıq-aşkar bir görüntüdə Allahın bir mələyinin yanına gəlib ona: «Kornelius!» — dediyini gördü. O da ona diqqətlə baxanda qorxuya düşüb dedi: «Nədir, ya Rəbb?» Mələk ona dedi: «Duaların və sədəqələrin Allahın hüsurunda xatirə olaraq ucalmışdır. İndi isə Yafaya adamlar göndər və Peter ləqəbli Şimonu çağırtdır». Həvarilərin İşləri 10:1–5.

Bir mələyin gəlişi bir xəbərin və bir nişanənin rəmzidir; mələk də “Duaların və sədəqələrin Allahın hüsurunda xatirə olaraq yuxarı qalxmışdır” dedikdə bunun bir nişanə olduğunu təsdiq edir. Həftənin sonunun nişanəsi Kornelinin dörd gün oruc tutduqdan sonra doqquzuncu saatda Peteri çağırtdırmasıdır və buna “xatirə” deyilir; bu da bir nişanədir. Korneli “yüzbaşısı” olaraq yüz nəfər üzərində sərkərdə idi.

Peter Matta on altıncı fəsildə Qeysəriyyə Filipidə olarkən, hər hansı bir saatdan bəhs edilmir. Qeysəriyyə Filipi, İsanın şagirdləri ora apardığı zaman şəhərin daşdığı addır. Daniel on birin tarixində, on üçdən on beşə qədər olan ayələrdə — Panium döyüşündə yerinə yetirilmiş və Amerika Birləşmiş Ştatlarında bazar qanununa aparan müharibəni tipləşdirən ayələrdə — Qeysəriyyə Filipinin adı Panium idi. Peter on üçdən on beşə qədər olan ayələrdə Qeysəriyyə Filipidə, yəni Paniumda olduğu zaman oradadır.

Panium döyüşünün Danielin on birinci fəslinin on üçdən on beşə qədər olan ayələrinin yerinə yetməsi olduğunu müəyyənləşdirmək və bu ayələrin, habelə Panium döyüşünün tarixinin Amerika Birləşmiş Ştatlarında bazar günü qanununa aparan bir müharibəni göstərdiyini anlamaq, məhz “sətir üzərinə sətir” metodologiyasının işləməsi üçün nəzərdə tutulmuş yoldur. Bu metodologiyanın tətbiqi tələb edir ki, Caesarea Philippi ilə Panium uyğunlaşdırılsın, çünki bu həqiqətə toxunan peyğəmbərliyin əsas qaydası budur ki, “qədim peyğəmbərlərin hər biri yaşadıkları günlərdən daha çox bizim günümüz üçün danışmışdır.” Pavel əlavə edir ki, peyğəmbərlərin ruhları peyğəmbərlərə tabedir; beləliklə, onlar təkcə son günləri göstərmirlər, həm də hamısı bir-biri ilə razılaşır.

Bu səbəbdən, əgər və nə zaman Panium Allahın peyğəmbərlik Kəlamında Panium, daha sonra isə Caesarea Philippi kimi müəyyən edilirsə, onların hər ikisi axır günlərdə tətbiq olunmalıdır və bir-birinə uyğun gəlməlidir, çünki onlar eyni şəhərdir.

Bu məntiqə əlaqəli, hərçənd bir qədər fərqli olan məsələ Qeysəriyyə Filippi və Qeysəriyyə Maritimadır. Peter Məsihlə birlikdə Qeysəriyyə Filippiyə getdi, lakin Müqəddəs Ruh tərəfindən

Qeysəriyyə Maritimaya göndərildi. Bununla belə, hər iki Qeysəriyyədə əsas əhd xarakteri Peterdir. Bu xəttin möhtəşəm cəhəti budur ki, mələk Korneliyə doqquzuncu saatda göründü və ona Peterin dalınca adam göndərməyi tapşırırdı. Qeysəriyyədəki Peter peyğəmbərlik simvoludur, lakin bu iki Qeysəriyyə aydın şəkildə fərqlidir. Biri dəniz kənarındakı Qeysəriyyədir, digəri isə quru üzərindəki Qeysəriyyədir. Dəniz kənarındakı Qeysəriyyə başqa millətlərlə əlaqələndirilir və Korneli də eramızın 34-cü ilində əhd həftəsinin sonunda ilk başqa millətdən olan imanlı oldu. Dəniz kənarındakı Qeysəriyyə doqquzuncu saatdır və Pentikostda Peterin məbəddə olması ilə, eləcə də Məsihin doqquzuncu saatda ölümü ilə uyğunlaşır.

Yerdəki Qeysəriyyə, yəni Qeysəriyyə Filipi üçüncü saatdır. Seçmək üçün başqa heç bir variant yoxdur. Başlanğıcdakı Qeysəriyyə Filipi üçüncü saatdır, sondakı Qeysəriyyə Maritima isə doqquzuncu saatdır. Filipi altı saatlıq dövrün alfasıdır, Maritima isə omeqasıdır. Doqquzuncu saatdakı omeqa əhd həftəsinin ortasında Məsihin ölümü idi və Pentikost günündə Peterin məbəddə olması da doqquzuncu saat idi. Kornelinin Peteri çağırması Məsihin ölümü ilə uyğunlaşır; bu, Bazar qanununu simvolizə edir, həmçinin Pentikost günündə Peterin məbəddə olması ilə də uyğunlaşır ki, bu da bir daha Bazar qanununu simvolizə edir. İlk başqa millətlərdən olan imanlı kimi Korneli Bazar qanununda on birinci saatın ilk işçisini təmsil edir.

Məsihin çarmıxa çəkildiyi üçüncü saat və Peterin yuxarı otaqda olduğu üçüncü saat mütləq, və yalnız Qeysəriyyə Filipini təmsil edə bilər. Pentikost günündə Peterin olduğu yuxarı otaq, Məsihin dirilməsindən, göyə yüksəlməsindən və enişindən sonra göründüyü həmin yuxarı otağın özüdür. Məsih yuxarı otağa gəldi və sonra əlli gün sonra, Pentikost günündə, Peter eyni yuxarı otaqda Yoel kitabının xəbərini təqdim etdi.

Qeysəriyyə Filippi çarmıxa çəkilmə və Pentikost günündəki yuxarı otaqla uyğunlaşan üçüncü saatdır. Çarmıxa çəkilmə dağılmanın, yuxarı otaq isə birliyin rəmzidir. Bu, Qeysəriyyə Filippini bazar günü qanunundan dərhal əvvəlki nöqtə kimi müəyyən edir; burada bir sinif dağılır, digəri isə toplanır. Panium Döyüşünün tarixi təkrar olunmağa başladıqda, ağılsız və müdrik bakirələr əbədi olaraq ayrılacaqlar və onlar çarmıx üzərində ayrılacaqlar; çünki çarmıx bazar günü qanununun yaxınlaşmasını təmsil edir. Məsih yaxınlaşmaqda olan bazar günü qanunu barədə öyrətməyə məhz Qeysəriyyə Filippidə başladı. O bunu etdikdə, Peter bu xəbərə qarşı çıxdı; beləliklə, doqquz ayədə Peter həm möhürlənənləri, həm də bazar günü qanunu olan çarmıx xəbəri ilə dağıdılanları təmsil edir.

O onlara dedi: Bəs siz Məni kim deyirsiniz?

Şimon Peter cavab verib dedi: Sən Məsihsən, yaşayan Allahın Oğlusan.

İsa ona cavab verib dedi: “Nə bəxtiyarsan, ey Şimon Bar-Yona; çünki bunu sənə cisman və qan açmadı, lakin göylərdə olan Atam açdı. Mən də sənə deyirəm ki, sən Petersən, və Mən Öz kilsəmi bu qayanın üzərində quracağam; və cəhənnəmin qapıları ona qalib gəlməyəcək. Mən sənə göylərin səltənətinin açarlarını verəcəyəm; və yer üzündə nəyi bağlasan, göylərdə bağlanmış olacaq; və yer üzündə nəyi açsan, göylərdə açılmış olacaq.”

Sonra O, şagirdlərinə ciddi tapşırırdı ki, Onun İsa Məsih olduğunu heç kəsə bildirməsinlər. O vaxtdan etibarən İsa şagirdlərinə göstərməyə başladı ki, O, Yerusəlimə getməli,

ağsaqqallardan, baş kahinlərdən və ilahiyyatçılardan çox əzab çəkməli, öldürülməli və üçüncü gün yenidən dirilməlidir.

Onda Peter Onu bir kənara çəkib məzəmmət etməyə başladı və dedi: Ya Rəbb, bu Səndən uzaq olsun; bu Sənin başına gəlməyəcəkdir.

Lakin O dönüb Peterə dedi: Çəkil arxama, şeytan! Sən Mənə büdrəmə səbəbisən; çünki Allahın şeylərini deyil, insanların şeylərini düşünürsən. Matta 16:15–23.

Üçüncü saatdakı çarmıxa çəkilmə və Peterin yuxarı otaqdakı xəbəri, həm buğda, həm də alaq otları ilə səciyyələnən mübariz kilsənin peyğəmbərlik keçidini zəfər çalan kilsəyə uyğunlaşdırır. Zəfər çalan kilsə Pentikostun ilk məhsul buğda təqdimidir ki, bu da Bazar qanunudur. Alaq otları ilə buğda yetkinliyə çatdıqda, mələklər bu iki sinfi bir-birindən ayırırlar. Buğda ilə alaq otlarının bar verməsinə səbəb olan, 11 sentyabrda çiskinləməyə başlayan yağışdır.

Altı saatlıq bir dövr Exeter düşərgə toplantısının tarixini 22 oktyabr 1844-cü ilədək, Məsihin Yerusəlimə zəfərli girişini və padşah Davudun əhd sandığı ilə Yerusəlimə girişini təmsil edir. Doqquzuncu saat həm də axşam qurbanının vaxtıdır, təxminən saat 3 radələrində.

İndi qurbangah üzərində təqdim edəcəyin budur: bityaşlı iki quzu hər gün müntəzəm olaraq. Bir quzunu səhər təqdim edəcəksən, o biri quzunu isə axşamçağı təqdim edəcəksən. Çıxış 29:38, 39.

“Bərabər” kimi tərcümə edilən söz bəzən “iki axşam arasında” kimi verilir. “İki axşam arasında” üçüncü saat ilə doqquzuncu saat arasındakı altı saatlıq müddətə işarə edir. Məsihin əhd həftəsi çarmıxdakı altı saatlıq dövrü təmsil edir; bu da Pentikost günündəki altı saatlıq dövrün alfasına çevrilir. Əhd həftəsində altı saatlıq bir dövrü müəyyən edən iki şahid vardır; bu dövr təkcə müqəddəs həftənin peyğəmbərliklə bağlı xəbəri ilə deyil, həm də Pentikost mövsümünün rəmzləri ilə birbaşa bağlıdır. Sonra isə həmin eyni peyğəmbərlik həftəsinin sonunda Peter doqquzuncu saatda Qeysəriyyəyə çağırılır. Müqəddəs həftənin eyni peyğəmbərlik quruluşu daxilində üç doqquzuncu saatın mövcud olması — onlardan ikisinin altı saatlıq bir dövrün omeqa sonluqları olması və həmin dövrün həm də səhər və axşam təqdimləri arasındakı müddət olması — peyğəmbərlik zərurəti baxımından tələb edir ki, Kornelinin doqquzuncu saatında başa çatan bir dövrün alfası kimi üçüncü bir saat mövcud olsun.

Hər ikisində də mərkəzi fiqur kimi Peterin yer aldığı iki Qeysəriyyə, Qeysəriyyə Filippini üçüncü saat kimi müəyyənləşdirir. Həmin altı saatlıq dövr Qeysəriyyə ilə başlayıb Qeysəriyyə ilə başa çatır, çünki son başlanğıcla təsvir olunur.

Pasxa quzusu axşamüstü, yəni doqquzuncu saatda — Məsihin öldüyü vaxtda — kəsilməli idi.

Və siz onu həmin ayın on dördüncü gününədək saxlayacaqsınız; və İsrail cəmiyyətinin bütün topluluğu onu axşamçağı kəsəcəkdir. Çıxış 12:6.

Dua saati həm də doqquzuncu saatdır, çünki bu, axşam qurbanı zamanı idi.

Duam Sənin önündə buxur kimi təqdim olunsun; əllərimin qaldırılması isə axşam qurbanı kimi olsun. Məzmurlar 141:2.

Axşam qurbanının dua saati olması ilə uyğun olaraq, Ezra axşam qurbanı zamanı dua edir; deməli, o, Peterin məbəddə olduğu, Məsihin öldüyü və Korneliyə Peteri çağırtdırması bildirildiyi doqquzuncu saatda dua edir.

Və axşam qurbanı vaxtı mən ağır kədərimdən qalxdım; libasımı və əbamı cırmış halda dizlərim üstünə çökdüm və əllərimi Allahım Rəbbə tərəf açdım. Ezra 9:5.

Duasında Ezra belə tövbə edir ki, məbədi və Yerusəlimi yenidən qurmaq üçün Babildən çıxıb gələnlər bütpərəst qadınlarla evlənmiş olduqlarını anlayıb dərk etmişdi.

Ezra dua edib etiraf etdiyi, ağlayıb özünü Allahın evinin önündə yerə atdığı zaman, İsraildən onun yanına kişilərdən, qadınlardan və uşaqlardan ibarət çox böyük bir camaat toplandı; çünki xalq bərk ağlayırdı. Onda Elam övladlarından olan Yehiel oğlu Şekanya cavab verib Ezraya dedi: “Biz Allahımıza qarşı xainlik etmişik və bu ölkənin xalqlarından yad qadınlar almışıq; lakin indi də bu məsələ barəsində İsraildə ümid vardır. İndi isə gəlin Allahımızla əhd bağlayaq ki, ağamın və Allahımızın əmrindən qorxanların məsləhətinə görə bütün arvadları və onlardan doğulanları yola salaq; qoy bu, Qanuna uyğun olaraq edilsin. Qalx, çünki bu iş sənə aiddir; biz də sənəinləyik; cəsarətli ol və bunu et.”

Sonra Ezra qalxıb baş kahinlərə, Levililərə və bütün İsrailə and içdirdi ki, bu sözlə uyğun olaraq hərəkət etsinlər. Onlar da and içdilər. Sonra Ezra Allahın evinin önündən qalxıb Elyəşivin oğlu Yohananın otağına getdi; oraya çatdıqda nə çörək yedi, nə də su içdi; çünki sürgündən qayıtmış olanların günahı üzündən yas tuturdu. Və bütün sürgün övladlarına Yəhuda və Yerusəlim boyunca elan etdilər ki, Yerusəlimə yığışsınlar; və kim üç gün ərzində, başçıların və ağsaqqalların qərarına uyğun olaraq, gəlməzsə, bütün malı müsadirə edilsin və özü sürgündən qayıtmış olanların cəmiyyətindən ayrılmış sayılsın. O zaman Yəhuda və Binyaminin bütün kişiləri üç gün içində Yerusəlimə yığışdılar. Doqquzuncu ay idi, ayın iyirminci günü idi; və bütün xalq Allahın evinin qarşısındakı meydanda bu işə görə və güclü yağış üzündən titrəyərək oturmuşdu. Ezra 10:1–9.

Yüz qırx dörd minin əhdi, qəribə arvadlar almış olanlardan ayrılıq kimi təmsil olunur. Bu, hikmətli və ağılsız bakirələrin ayrılığıdır və bu, doqquzuncu saatda baş verir; bu saat Məsihin ölümü, Pentikost günündə Peterin məbəddə olması və Peterin dəniz kənarındakı Qeysəriyyəyə çağırılmasıdır. Ezranın etdiyi ayrılıq, həmçinin Malaki kitabının üçüncü fəslində Əhdin Elçisi tərəfindən Levililərin təmizlənməsidir. Malakidəki bu təmizlənmə, Məsihin məbədi iki dəfə təmizlənməsini təsvir edir.

“Məbədi dünyanın alıcı və satıcılarından təmizləməklə, İsa Öz missiyasını — qəlbi günahın murdarlığından, canı pozan dünyəvi istəklərdən, eqoist ehtiraslardan, pis vərdislərdən təmizləmək missiyasını bəyan etdi. Malaki 3:1–3 sitat gətirilmişdir.” *The Desire of Ages*, 161.

Ezraya və əhdə daxil olanlara «qalxın» deyilir və Yeşuaya da otuz səkkiz il ərzində bütün üsyançılar öldükdən sonra qalxması buyuruldu. Qədim İsrailin onqat sınaq prosesindən uğursuz çıxması iki il çəkdi və otuz səkkiz il sonra üsyançıların hamısı ölmüşdü və Allah onlara qalxmağı buyurur.

“İndi qalxın,” dedim, “və Zered çayını keçin.” Beləcə biz Zered çayını keçdik. Kadeşbarneadan çıxıb Zered çayını keçəndək keçən müddət otuz səkkiz il oldu; ta ki, Rəbbin onlara and içdiyi kimi, döyüşçü kişilərdən ibarət olan bütün o nəsil ordugahın arasından yox olub qurtarana qədər. Qanunun Təkrarı 2:13, 14.

Yəhyanın beşinci fəslində İsa otuz səkkiz il o halda olmuş gücsüz adamı sağaltdı və onu sağaltdıqda həmin adama “qalx” dedi.

Çünki müəyyən bir vaxtda bir mələk hovuzun içinə enər və suyu çalxalardı; sudakı bu çalxalanmadan sonra ora ilk girən, hansı xəstəliyi olurdusa-olsun, şəfa tapardı. Orada otuz səkkiz il xəstəlik çəkən bir adam var idi. İsa onu uzanmış görüb və artıq uzun müddətdir bu halda olduğunu bilib ona dedi: “Sağalmaq istəyirsənmi?”

Aciz adam Ona cavab verib dedi: Ağa, su çalxalananda məni hovuzla salacaq heç kəsım yoxdur; mən gələnə qədər isə başqası məndən əvvəl aşağı enir.

İsa ona dedi: Qalx, döşəyini götür və yeri-yeriş et. Və dərhal o adam sağaldı, döşəyini götürdü və yeridi; həmin gün isə şənbə günü idi. Yəhya 5:4–9.

Ezranın yüz qırx dörd minin əhdi ilə bağlı nümunəsində xalq “ayağa qalxmalı” idi. 1838-ci ildə görkəmli Millerçi vaiz Yosiya Liç Osmanlı üstünlüyünün təxminən 1840-cı ildə sona çatacağını qabaqcadan bildirdi və Millerçi ismarıç ayağa qalxdı; lakin yalnız 11 avqust 1840-cı ildə onun dəqiq yerinə yetməsi ilə qüvvətləndirildi. Zəfər çalan kilsənin yüksəldilməsi, əhd təsbit edildiyi zaman Allahın xalqının ayağa qalxmasına səbəb olan bir qabaqcadan xəbərdarlığı da əhatə edir. Ezranın yad arvadlardan ayrılmasında biz Malakinin Levililəri təmizləməsini, həmçinin Məsihin məbədi iki dəfə təmizləməsini görürük; və hər bir xətt buğda ilə əlaqə otlarının ayrılmasını göstərir ki, bu da Məsihin günahı yüz qırx dörd minin ürəklərindən əbədi olaraq uzaqlaşdırdığı zaman həyata keçirilir. Məsihin doqquzuncu saati, Peterin iki doqquzuncu saati ilə birlikdə, habelə Ezranın paklanma üçün duası bazar qanunu ilə üst-üstə düşür; həmin vaxt son yağış ölçüsüz şəkildə töküləcəkdir. Danielin doqquzuncu fəslində Daniel axşam təqdiməsi vaxtı, yəni doqquzuncu saatda, öz yalvarışlarına cavab alır.

Bəli, mən duada danışarkən, başlanğıcda görüntüdə gördüyüm həmin adam Cəbrayıl sürətlə uçaraq gəlib axşam təqdimatı vaxtında mənə toxundu. Daniel 9:21.

Bizə bildirilir ki, Danielə Şınarın böyük çayları kənarında verilmiş görüntülər indi həyata keçmə prosesindədir və peyğəmbərliklər verilərkən mövcud olan şəraiti nəzərə almalı olduğumuz deyilir.

“Danielin Allahdan aldığı nur xüsusilə bu axır günlər üçün verilmişdi. Onun Ulai və Hiddekel sahillərində, Şınarın böyük çayları kənarında gördüyü görüntülər indi həyata keçməkdədir və öncədən xəbər verilmiş bütün hadisələr tezliklə baş verəcəkdir.

“Danielin peyğəmbərlikləri verildiyi zaman yəhudi xalqının vəziyyətini nəzərə alın.”
Testimonies to Ministers, 113.

Hiddəqel və Ulai çayları ilə əlaqələndirilən görüntülərin nuru Daniel kitabının on birinci fəslinin son altı fəslini təmsil edir. Ulai çayı ilə təmsil olunan doqquzuncu fəsildə Danielə yeddinci,

səkkizinci və doqquzuncu fəsillər barədə nur verilir. Hiddəqel çayı ilə təmsil olunan onuncu fəsildə isə Danielə onuncu, on birinci və on ikinci fəsillərin nuru verilir. Peyğəmbərlik məlumatı həm fəsillərin daxilində təmsil olunan peyğəmbərlik hadisələri, həm də Danielin özü ilə təmsil olunur; çünki peyğəmbərliklər verildiyi zaman yəhudi xalqının vəziyyətini nəzərə almalıyıq.

Biz həmin mülahizələri axır günlərə gətirməli və onları digər peyğəmbərin şəhadətləri ilə uyğunlaşdırmalıyıq. Bu o deməkdir ki, necə ki, Peter həm Qeysəriyyə Filipidə, həm də Dənizkənarı Qeysəriyyədədir, Daniel də doqquzuncu fəsildə doqquzuncu saatda Cəbrayıl tərəfindən ziyarət olunur və onuncu fəsildə iyirmi ikinci gündə ziyarət olunur. Axır günlər üçün Ulai və Hiddekəlin nuru iyirmi ikinci günün doqquzuncu saatinə Danielə açılır. Həmin nur Bazar qanunu zamanı son yağışın ölçüsüz tökülməsini təmsil edir.

Danielin şəhadəti doqquzuncu saatda tam açılır, çünki o, axır günlərdə Allahın xalqının başına “gələnlər” şeylərin həm zahiri, həm də daxili tarixini müəyyən edir. O nur bəyan edildikdə, Korneliusla təmsil olunan başqa millətlər yüz qırx dörd mini çağırtdıracaq, bazar gününün məcburi tətbiqi ilə Allahın qanunu qətlə yetiriləcək və Peter Məsihin tərk etdiyi və yəhudilərin boş evi kimi müəyyən etdiyi məbədə bir xəbər çatdıracaq. Peter başqa millətlərə, habelə Sinedriona müraciət edir; bu vaxt Ezra ayrılma üçün yalvarır, Daniel isə nur üçün oruc tutur və dua edir. Pentikostda, Məsihin ölümündə, Korneliusun Peteri çağırmasında və axşam qurbanında olan doqquzuncu saatin hamısı Karmel dağında İlyasla uyğunlaşır.

Aydındır ki, altı saatlik dövr Bazar qanunu ilə başa çatan bir dövrü təmsil edir, lakin o, sonla birbaşa bağlı olan bir hadisə ilə başlayır; səhər və axşam təqdim olunan qurbanlar da belə idi. Peterin dili ilə desək, altı saatlıq dövr Caesarea Philippi-dən dəniz kənarındakı Caesarea-ya qədərdir. Pentikostda bu, yuxarı otaqdan məbədə qədər idi. Yolun başlanğıcında qurulan parlaq işıq olan dövr Gecəyarısı Fəryadıdır və həmin dövr Bazar qanununa qədər uzanır. Axşamlar arasındakı altı saat Məsihin Yerusəlimə zəfərli daxil olmasını təmsil edir ki, bu da öz növbəsində 12–17 avqust 1844-cü il Exeter düşərgə toplantısından 22 oktyabr 1844-cü ildə öz yekununa çatan xəbərin bəyanının başlanmasına səbəb olan dövrü təmsil edirdi. Exeter Caesarea Philippi-dir və dəniz kənarındakı Caesarea isə 22 oktyabr 1844-dür. Başlanğıc da, son da Caesarea ilə işarələnmişdir.

Zəfərli girişin başlanğıcı da, sonu da bir mübahisə ilə əlamətlənmişdir. Exeterdəki mübahisə Watertown çadırının ərazisində baş verən saxta ibadətlə təmsil olunurdu. Həmin iki çadırla iki xəbər təmsil olunurdu; Məsih Yerusəlimə daxil olanda isə, yenidən açılmış eşşəyə minib Zeytun dağından enərək Yerusəlimə gəlməkdə ikən bəyan edilən xəbər barədə xırdaçılıq edən yəhudilər şikayət etdilər. Birinci və sonuncu mübahisə həmin dövr üçün alfa və omeqanı müəyyən edir. Exeterdə Watertown sinfi yağı olmayan bakirələrdən ibarət bir sinfi təmsil edir və onlar üçün qurtuluş qapısı bağlanmışdı. Həmin dövrün sonunda müqəddəs yerə aparan qapı bağlandı və beləliklə, bu dövr üçün bir alfa və omega təmin olundu. Bu alfa və omega zəfərli girişin iki mübahisəsi ilə, həmçinin Peterlə birlikdə Qeysəriyyədən Qeysəriyyəyə uyğun gəlir.

Qeysəriyyə Filipidə, Şimon Barjona ilhamın sözcüsü kimi tərif edildiyi, sonra isə çarmıxın xəbərinə qarşı çıxdığı üçün Şeytan kimi məhkum edildiyi bir parçadakı şəraitdə onun adı Peter

olaraq dəyişdirilir. Peter, vəftiz və çarmıx xəbərinin — yəni 11 sentyabrın və bazar günü qanununun xəbərinin — ayırdığı iki sinfin rəmzidir.

“Fərisi və vergi yığanla təmsil olunan siniflərin hər biri üçün həvari Peterin tarixində bir dərs vardır. Şagirdliyinin ilk çağlarında Peter özünü güclü hesab edirdi. Fərisi kimi, öz qiymətləndirməsinə görə, o, ‘başqa adamlar kimi’ deyildi. Məsih Özüə xəyanət edilməsinin ərafəsində şagirdlərinə əvvəlcədən xəbərdarlıq edərək belə dedikdə: ‘Bu gecə hamınız Mənə görə büdrəyəcəksiniz’, Peter arxayınlıqla bəyan etdi: ‘Hamı büdrəsə belə, mən büdrəmərəm.’ Mark 14:27, 29. Peter öz təhlükəsini bilmirdi. Özüə güvən onu yanlış yola apardı. O, sınağa qarşı dura biləcəyini düşünürdü; lakin bir neçə qısa saat içində sınaq gəldi və o, lənət edib and içərək Öz Rəbbini inkar etdi.” Christ’s Object Lessons, 152.

Doqquzuncu saatda, yəni İlyasın duasına cavab olaraq axşam qurbanı vaxtında, Allahın xalqına Rəbbin Allah olduğunu bildirmək məqsədilə göydən od endi və qurbanı yandırır tükətdi. Karmel dağında iki sinif rəmzləşdirilmişdir: biri o vaxt anlayır ki, Rəbb Odur Allah, digəri isə Baalın peyğəmbərləri ilə təmsil olunur və bundan sonra öldürülür.

Axşam qurbanının təqdim olunduğu vaxt gəlib çatanda, peyğəmbər İlyas yaxınlaşdı və dedi: “Ey İbrahimin, İshaqın və İsrailin Rəbbi Allahı, qoy bu gün məlum olsun ki, İsraildə Allah Sənsən, mən isə Sənin qulunam və bütün bunları Sənin sözünlə etmişəm. Məni eşit, ya Rəbb, məni eşit ki, bu xalq bilsin ki, Rəbb Allah Sənsən və onların ürəyini yenidən Özüə tərəf döndərmisən.”

O zaman Rəbbin odu endi və yandırma qurbanını, odunu, daşları, torpağı yandırır məhv etdi və xəndəkdə olan suyu da yalayıb uddu. Bütün xalq bunu gördükdə üzləri üstə yerə qapandı və dedi: “Rəbb Allahdır! Rəbb Allahdır!”

Və İlyas onlara dedi: «Baalın peyğəmbərlərini tutun; onlardan bir nəfər belə qaçıb qurtulmasın». Onları tutdular; İlyas da onları Kişon çayına endirib orada öldürdü. 1 Padşahlar 18:36–40.

Axşam qurbanı, Məsihin ölümü, Peterin total adamı sağaltması, Peterin xəbəri başqa millətlərə aparması, Danielin peyğəmbərlik nuru alması, İlyasın duasının odla cavablandırılması, Ezra isə çul geyinib kül içində Laodikiyanın Filadelfiyaya keçidi, döyüşən kilsənin zəfər çalmış kilsəyə keçidi üçün dua edərkən. Doqquzuncu saat qurban saatıdır, qəbul olunmuş duanın saatıdır, göyün yerə toxunduğu saatdır, hökm ilə mərhəmət arasındakı körpüdür və Məsih məhz buna görə doqquzuncu saatda ölür; çünki qurbanın doqquzuncu saatı Müjdəni başqa millətlərə açdı; onlar qaranlıqda oturanlar idilər, lakin Daniel kitabı bazar qanunu zamanı tam açıldıqda böyük işıq görəcəkdilər.

Hakimlər 6:21-də Gideonun təqdimində Rəbbin Mələyi öz əsası ilə Gideonun ətinə və mayasız çörək təqdimini toxunur, və qayadan alov qalxaraq onu tamamilə yeyib qurtarır. Bu alov Allahın Gideonu çağırışını və nişanəni qəbul etdiyini təsdiqlədi.

O da Ona dedi: “Əgər indi Sənin gözündə lütf tapmışamsa, onda mənimlə danışanın Sən olduğuna dair mənə bir əlamət göstər. Səndən rica edirəm, mən Sənin yanına qayıdıb hədiyyəmi gətirənə və onu Sənin önünə qoyana qədər buradan ayrılma”. O dedi: “Sən qayıdanadək gözləyəcəyəm”. Gideon içəri girib bir oğlaq və bir efa undan mayasız kökələri

hazırladı; əti səbətə qoydu, şorbanı isə qazana tökdü, sonra bunları palıd ağacının altına, Onun yanına gətirib təqdim etdi. Allahın mələyi ona dedi: “Əti və mayasız kökələri götür, bu qayanın üstünə qoy və şorbanı tök”. O da belə etdi. O zaman Rəbbin mələyi əlindəki əsanın ucunu uzadıb ətə və mayasız kökələrə toxundu; qayadan alov qalxdı və əti də, mayasız kökələri də yandırır yox etdi. Sonra Rəbbin mələyi onun gözündən qeyb oldu. Gideon bunun Rəbbin mələyi olduğunu anlayanda dedi: “Vay halıma, ya Xudavənd Rəbb! Çünki mən Rəbbin mələyini üz-üzə görmüşəm”. Hakimlər 6:17–22.

Fəsilin birinci ayəsində mələk Gideona göründü və Gideonu “igid, cəsur bir adam” adlandırdı; Gideon isə bu iddianı sübut etmək üçün bir əlamət istədi. Sonra Gideon mələkdən bir qədər ləngiməsini xahiş edir və peyğəmbərlikdə ləngiyən mələk ikinci mələkdir. Ləngimə vaxtı başa çatdıqdan sonra Gideon bir təqdim qoyur və od həmin təqdimi yandırır külə döndərir. Gideon doqquzuncu saatdadır, çünki İlyas axşam təqdiməsi idi və doqquzuncu saat Pentikost alov dillərinin uyğunlaşdığı bazar qanunudur. Gideon Rəbbi üz-üzə görə bir zümrəni təmsil edir; bu da onuncu fəsildə Danielin başına gələn idi. Gideon odun təqdimi yandırır külə döndərdiyini görəndə, üz-üzə gördüyü Rəbb ilə təmasda olmuş olduğunu anladı.

Gideon bu həqiqətə od möcüzəsi əlaməti təsdiqlədiyi zaman oyanır; və əlamət, Allahın qüdrətli adamı olan Gideonun özü və hamısının əllərində Habaquququn 300 lövhəsi olan 300 kahindən ibarət ordu idi. Əlamət, yaxud bayraq Gideonun özüdür, eləcə də otuz yeddinci fəsildə ayağa qalxan Yezekelin qüdrətli ordusu olan üç yüz nəfərlik ordudur.

Levililər 9:23, 24-də, Harunun baş kahin kimi ilk təqdimlərindən sonra məskən təqdis edilərkən, Rəbbin hüsurundan od çıxıb qurbangah üzərindəki yandırma təqdimini və piyi yandırır-yox edir. Xalq heyrat və qorxu içində hayqırır və üstə yerə qapanır. Bu, sətir-sətir, İlyasın oduna uyğun gəlməlidir.

Ezranın Bazar qanunu zamanı baş verən buğda ilə alaqlarının ayrılması üçün doqquzuncu saat duası, həmin vaxt döyüşən kilsənin qalib kilsəyə çevrildiyi zaman yerinə yetirilir. Bu, həm də Gideonun oduna uyğun gəlməlidir. Harunun ilk təqdiməsi üzərinə, yeddi günlük təqdisdən sonra səkkizinci gün təqdim edilmiş həmin qurbanın üzərinə enən yandırıcı od, elə həmin gün yenidən qayıdıb Harunun iki pis oğlunu məhv etdi. Müqəddəs Ruh Bazar qanunu zamanı doqquzuncu saatda ölçüsüz şəkildə töküldükdə, kahinlərin iki sinfi arasında ayrılma baş verəcək və qalib kilsə fəth edərək və fəth etmək üçün irəli gedən Efesin ağ atı ilə təmsil olunan işi başlatmağa başlayacaq. Qalib kilsənin məsh olunması Süleymanın məbədinə ikinci bir şahidini tapır.

2 Salmələr 7:1–3-də Süleymanın məbədin təqdisi zamanı, Süleymanın duasından sonra göydən od endi və yandırma qurbanlarını və qurbanları yeyib bitirdi. Rəbbin izzəti məbədi doldurdu və bu, xalqı ibadət etməyə, Allahın yaxşılığını və əbədi mərhəmətini bəyan etməyə yönəltdi. Bazar günü qanunu zamanı, Zəkəriyyə və Yeşaya görə, qalib kilsə tac və bayraq kimi bütün dağların üzərində ucaldılır. Süleymanın məbədi təqdis edərkən od endiyi zaman, məbədi Rəbbin izzəti ilə doldu; bu da yeddinci şeypurun Allahın xalqı üzərində öz işini tamamladığını və həmin işi on birinci saat işçiləri üzərində də tamamlamaq üzrə olduğunu simvolizə edir. Yeddinci şeypur kəffarəni, İsanın Öz izzət Padşahlığını ucaltdığı zaman baş verən İlahiliklə bəşəriyyətin birləşməsinə təmsil edir. Musanın çadırına və Süleymanın məbədinə enən həmin od Harunun oğlu

üçün, eləcə də Davud üçün olduğu kimi, hökm oduna da çevrilmişdi.

1 Salnamələr 21:26-da Davudun siyahıyaalma nəticəsində gəlmiş vəba zamanı Arauna/Ornanın xırman yerində təqdim etdiyi qurban, göydən qurbangah üzərinə enən odla cavablandırıldı; bu, qəbulun əlaməti oldu və vəbanı dayandırdı. Laodikeyanın vəbası, Onun bəşəri gücə və hikmətə arxalanmasının vəbasını dayandırmaq üçün Davudun qurbanı üzərinə od endikdə sona çatır. Bəşəridən İlahi-bəşəriyə keçid, kəffarə başa çatdıqda və kilsə bayraq kimi ucaldıldıqda əlamətlənir. Həmin anda, Süleymanın məbədi ilə uyğun olaraq, İlahilik bəşəriyyətlə birləşdikcə Rəbbin izzəti məbədi doldurdu.

Gecəyarısı Fəryadı dövrünün üçüncü və doqquzuncu saatlarla təmsil olunduğu məsələsinə dair mülahizəmizi növbəti məqalədə davam etdirəcəyik.

Altı gün sonra İsa Peteri, Yaqubu və onun qardaşı Yəhyanı özü ilə götürüb onları ayrılıqda uca bir dağa çıxartdı. Onların önündə surəti dəyişdi; Onun üzü günəş kimi parladı və paltarı işıq kimi ağ oldu. Və budur, Musa ilə İlyas Onunla söhbət edərək onlara göründülər.

O zaman Peter cavab verib İsaya dedi: Ya Rəbb, burada olmağımız nə gözəldir; əgər istəyirsənsə, burada üç çadır quraq: biri sənin üçün, biri Musa üçün, biri də İlyas üçün. O hələ danışarkən, budur, parlaq bir bulud onları kölgəsi altına aldı; və budur, buludun içindən bir səs gəldi ki, deyirdi: Bu Mənim sevimli Oğlumdur, Ondan çox razıyam; Ona qulaq asın.

Şagirdlər bunu eşidəndə üzləri üstə yerə qapandılar və çox qorxdular. İsa gəlib onlara toxundu və dedi: Qalxın və qorxmayın.

Onlar gözlərini qaldıranda İsadan başqa heç kəsi görmədilər. Dağdan enərkən İsa onlara tapşırıb dedi: «Bəşər Oğlu ölülər arasından dirilənədək bu görüntünü heç kəsə deməyin». Matta 17:1–9.